

Масловська Т. О.,
викладач

Міжнародний гуманітарний університет (Одеса)

ПСИХОЛОГІЧНИЙ ПАРАЛЕЛІЗМ У ПОЕЗІЯХ В. СИМОНЕНКА

Анотація. Простежений у творчості В. Симоненка психологічний паралелізм сприяє оновленню образності в зображенні пейзажу. Діапазон баченя світу розкрито у поезіях символами, що поглиблює сприйняття поезії. Динамізм символів, надає їм людських рис, розширює діапазон сприйняття світу та історії.

Ключові слова: природний зачин, первинний анімізм, психологічний паралелізм, міф, міфічне мислення, символ, генетичний код, архетип.

Паралелізм — аналогія, уподібнення, спільність характерних рис або чину [1,534]. Психологічний паралелізм в його формах та вираженнях у поетичному стилі досліджує О. Веселовський, В. М. Жирмунський, Й. Гете, Л. Уланд, А. фон Шаміссо. Й. Гете називає це «природним зачином», що і стало об'єктом дослідження В. Шерера, Г. Майєра, О. Беккеля, пізніше «природний зачин» є предметом полеміки між противниками (В. Вільманс) та сторонниками (К. Бурдах, А. Бергер) теорії походження середньовічної лірики з народної пісні.

Мета нашого дослідження — на матеріалі поезій В.Симоненка показати психологічний паралелізм та форми його вираження у поетичному стилі. *Актуальність цієї роботи* — дослідити психологічний паралелізм, який існує у двох напрямках: з первісним анімізмом (від лат. *anima* “душа, дух”) [2] і як джерело народнопоетичної образності [3-7].

Це не про *ототожнення* людського життя із природним і не про *порівняння*, а про *співставлення* за ознакою дії, руху. Ці ідеї розвинув В.М. Пропп [8], казкові персонажі та мотиви були класифіковані з точки зору їхньої функції, згідно чого за *«ознакою діяння»* дало змогу об'єднати гетерогенні мотиви та персонажі.

Психологічний паралелізм ґрунтується на співставленні суб'єктом та об'єктом по категорії руху, дії як ознаки вольової життєдіяльності. О.М. Веселовський «влонив існуючі особливості давнього художнього мислення: людина вже виділила себе із природи; людина ще не співставляє себе природі; і людина не мислить себе поза природою. Суб'єктивне начало протиставляється природі, опановане розумом і естетичним почуттям людини в якості суб'єктивного начала» [9, 59]. Об'єктами є тварини; вони найбільше нагадували людину; але і рослинний світ теж подібний. Накопичення перенесень у складі паралелей залежить від 1) *комплексу та характеру однакових ознак*; 2) *відповідності* цих ознак з нашим розумінням життя (надаючи свободу в діях); 3) *суміжності* із іншими об'єктами; 4) *від цінності та життєвої повноти явища* чи об'єкта по відношенню до людини [10, 102].

Схожість сонця до людського ока (всевидючість), або сонце = око, подібність сонця до живого ока, передбачає діючою, рухливою істотою.

У міфах інших народів, наприклад, у греків, є «око винограду»; у малайців сонце — це «око дня», «джерело»; у індусів - колодязь; у французів — «око води», у італійців — «око сиру». Найбільше тут є подібність до міфологізму, або ми називаємо це міфом [11,14]. Мова йде про антропоморфістичні міфи, тобто міфи про походження людини [11, 87-89]. Ідея тотожності людини із навколишнім середовищем, а точніше походження людини із рослинного та тваринного світу [11-15].

Питання співвідношення міфології та релігії не просте, хоча б тому, що міфологія не зводиться до релігії, хоча і перебувала у тісному зв'язку. Міфологія включає елементи «перед науки» (гіпотези про походження світу, людини, культури). У міфологічній свідомості макрокосм [16, 52-55] і мікркосм взаємопов'язані. Це антропоморфістичні міфи про походження людини [11, 87-89], генеалогічні казки які виразили найбільше ідею тотожності. Мова поезії продовжує психологічні процеси, вживання образів та міфів, метафор та символів, а також створюються нові, подібні. Зв'язок мови, міфу у поезії - єдності психологічного прийому [17]. *Слово* вважають зачатком міфу, він (міф) є «древнішою поезією», поетичною формою (О. М. Афанасьєв). При міфічному мисленні образ та значення схожі. Їхня різниця йде «від міфа до поезії, від поезії до прози, науки» (О. О. Потебня) [18, 432]. Міф належить до поезії, тому що в ньому є 1) відповідь на питання, 2) образ та значення, яке не потребує доведення, а сприймається на віру, 3) міф є словесний твір, який переду живописному або пластичному витвору міфічного образу) (О. О. Потебня). Міф є імітацією дії [19, 109-133]. На архетипному рівні поезія є витвором людської цивілізації, а природа — вмістилищем людини (Н. Фрай) [19]. Згідно вірувань індоєвропейських народів, слово є думка, істина, мудрість, поезія. Є міфи, які обоюжують саме слово [18,173].

Міф є давньою поезією [20, 583]. Однак слід зауважити, що міф і міфологія не є чимось неподільним. Міф завжди належить до подій минулого (К. Леві-Строс), «до створення світу або у перші віки; у будь-якому разі — «дуже давно, але справжнє значення міфа витікає з того, що події, які згодом відбувалися в якийсь проміжок часу, утворюють ще й постійну структуру. І вона одночасно належить до минулого, теперішнього і майбутнього» [21, 198]. Загалом міф розцінюють «як відбиття важливого й істинного зв'язку між явищами» [22, 52].

Важливою рисою міфологічного мислення є синхронність витворюваного поетом світу. За своєю

будовою міф відзначається надмірністю й багатолінійністю, тобто це безперервне вироблення структури (або «думки», «ідеї») шляхом гетерогенного, але закінченого ряду подій чи структурних одиниць («тем» або «мотивів», які його складають), наприклад, поетове розуміння України як жертви. З погляду динаміки — як розвитку оповіді, так і взаємовідносин між елементами, - міф розвивається через ряд бінарних опозицій та примирень між ними; опозиція на нижчому рівні структури знімається примиренням сторін на вищому рівні.

Міф передає «універсальні істини». В рамках тієї культури, якій він належить, його зміст майже завжди має велике значення і стає святиною для певної групи людей. Світ, представлений у міфі, не випадковий. Світ цей виходить за межі часу. Виходить він і за межі конкретного простору.

Теперішнє, майбутнє, минуле - ці відмінності зникають у внутрішньому світі поета. Минуле співіснує із сучасним інколи живе у сучасному. У міфі, звичайно, «існують певні стадії, існує те, що було «до» чогось і «після» чогось, але категорії історичного часу не стають при тому абсолютними й автономними. Словом, події тут визначаються не хронологією чи історичним часом, а структурами міфа. Саме вони детермінують смисл самого часу» [22, 61].

Міфологічне мислення В. Симоненка синхронне, вбирає різні теми світу, руйнує часові межі. Міф Симоненка відверто розкриває суспільні проблеми людства, зосереджує увагу на його внутрішній динаміці, незалежної від об'єктивних впливів часу або історії. Міфічний світ у поезії В. Симоненка не має локального характеру, він вражає своєю масштабністю: «світ який - ні краю ні кінця» [23, 11], де «дзвонять радістю далі туманні» [23, 56], неодноразово підкреслює безмежність світу. Поета не влаштовує «нудна німота»: «І здавалось - життя задрімало, завмерло, Заблукало в безмежжі неміряних нив, І здавалось - нема ні початку, ні краю Цій нудоті німій і нудній німоті» [23,107] у недосяжному: куди «хвиля спогадів понесе» [23,108]; підкреслює масштабність простору, політ у вічність «щоб надійно крила соколині Вас у небі вічності несли» [23,102]. Майбутнє у поетичних рядках В.Симоненка показано як істоту, де «Із маленьких лукавих зіниць Поглядає на нас майбутнє. В них відіб'ється простір без меж» [23,190]. У поезіях В.Симоненка безліч «я» - це всесвіти окремі: «ми - не безліч стандартних «я», А безліч всесвітів різних» [23,183]. В поетичних рядках В. Симоненка топографічні назви мають велике емоційне навантаження, поет підносить їх до рівня святинь. Поет, зображаючи масштабність світу, згадує місце дії в узагальнених назвах або у конкретних географічних місцях, які у поезіях мають виразно символічний характер: «то встала Русь в кольчугі і шоломі», «коли була Європа в забутті Та істина у вогнищах палала, Антична мудрість гордо оживала В твоїм, о Русь, допитливим житті» [23,18]; «В садах України весною Про щастя дзвенять солов'ї» [23,18]; «Україно! Ти для мене - диво!» [23,20]; «Хай мовчать Америки й Росії, Коли я з тобою говорю!» [23, 20]; «Мабуть, якби

народився в Сахарі, То полюбив би степи піщані» [23, 57]; «Та одна нас ростила, Вітчизна, У великий розбурханий час» [23, 70]. Просторові виміри підпорядковуються міфологічній моделі від Сахари та Росії, Славути та Уралу, до України, Умані, Києва, поета цікавить екзистенціальний тобто соціальний та моральний вимір. Міф не показує межі простору та часу, він їх розтинає. «Міфологічна модель або код, може накладатися на емпіричне сприйняття і місця, і часу» [22, 66]. Завдяки цьому означенню в код будь-яке місце дії, - «стає основою прозріння, в якому осягається не що інше, як сама суть міфологічно сприйнятої України» [22, 67].

Міф висвітлює події, а поет відіграє роль носія міфа. У Симоненковому міфі України — це стан буття, в теперішньому і майбутньому часі, хоча в подальшому поступовому перевтіленні, - ідеальна форма існування. Поезія В.Симоненка містить структуру міфу, де представлено не випадковість світу, а світ який виходить за просторові та часові межі. У деяких поетичних творах поет зображує Україну як пошматовану з усіх боків, жертву. Структуру симоненківського міфу складають ряд закінчених подій, тем, мотивів. Міф — це структура, образно — сюжетна модель, що виражає закономірності людського буття. «Міф, хоч би в якій формі він дійшов до нас, завжди є подією. Міф розповідає історію речей, що нібито справді відбувалися в прадавні часи. Він може бути сповнений щонайглибшого і щонайсвятішого значення. Він спроможний успішно відтворювати такі взаємозв'язки, яких нізачо не описати раціональними засобами» [24,148].

В. Симоненко звертається до України як до живої істоти, обожнює її, готовий пролити останню краплю крові заради неї: «Україно, ти моя молитва, Ти моя розпука вікова, Громотить над світом люта битва За твоє життя, твої права. Хай палають хмари бурякові, Хай сичать образи — все одно Я проллюся крапелькою крові На твоє свяченне знамено!» [23,185]. Дієвість символіки гарантує гармонію міфа й дій. Але водночас відомо, що будь-який міф є пошуком утраченого часу [21 Леві-Строс]. Відчуття органічного зв'язку із землею: «вийшов з тебе, в тебе перейду, Під твоїм високочолім небом Гартував я душу молоду» [23, 117]; «упаду я зорею, Мій вічний народе, На трагічний і давній Чумацький твій шлях» [23, 141]. Поет дає собі критичну оцінку: «Я для тебе горів, Український народе, Тільки, мабуть, Не дуже яскраво горів» [23, 140].

Народ у В. Симоненка — це не маса, яка розчавлює все під собою, незвичне, індивідуальне, як у Ортега-і-Гасета [25], а це універсальний образ народу, в його жилах пульсує гаряча, «козацька кров»: «Народ мій е! Народ мій завжди буде. Ніхто не перекреслить мій народ! Народ мій е! В його волячих жилах Козацька кров пульсує і гуде!» [23, 102]. «Народ росте, і множитьсь, і діє Без ваших нагаїв і палаша. Під сонцем вічності древні й молоді Його жорстока й лагідна душа» [23,102]. У поезіях В.Симоненка народ і Україна - як одне ціле, поет наділяє Україну живими рисами: «коли крізь розпач випнуться надії І загудуть на вітрі степовім, Я тоді твоїм ім'ям радію І сумую іменем твоїм» [23,100].

Або: «Коли мечами злоба небо крає І крушить твою вроду вікову Я тоді з твоїм ім'ям вмираю І в твоєму імені живу!» [23, 100]. В.Симоненко вірить в Україну: «Україно! Доки жити буду, Доти відкриватиму тебе» [23, 104]. Поет ділиться думками зі своєю вітчизною, «бо вона одна за всіх нас дбає, Нам дає і мрії, і слова Силою своєю наповає, Ласкою своєю зігріва» [23, 76]; «радощі, турботи і жалі, Бо у мене стукотить у грудях Грудочка любимої землі» [23, 76].

В.Симоненко відчуває дихання землі, розуміє її «тихий сум», і він знає, що «зливи, та буйні грози, і роса в шумовинні віт — То сирітські вдовині сльози, То замучених предків піт» [23, 115]. Міф є священним, він промовляє мовою минулого [24 Й. Гейзінга]. Міф, як оповідь, як слово, «оскільки міф — це слово, то ним може стати все, що гідне розповіді» [18, 72]. Сутність міфа полягає не в стилі, не в манері оповіді, не в синтаксисі, а в історії, яка в ньому розповідається. «Міф — це мова, але мова, яка працює на дуже високому рівні, де суті вдається, якщо можна так висловитися, відділитися від мовної основи, які послужили йому опорою» [21, 199]. Міф залишається міфом доти, доки він сприймається як такий [Леві-Строс К.]. 21

Кожен міф має розшаровану структуру. Мета міфа полягає у тому, щоб дати логічну модель для вирішення певної суперечності. Назіп Хамітов зауважив, що «кожен геній створює свою міфологію, рухається далі до її символічного витлумачення і включення у культуру його творчості, у його особистості і у його артефактах не просто гармонічно єдині символ і міф; об'єднуючись, вони створюють синтетичне щось, що здійснюється над тим та іншим. Далі — вихід за межі мистецтва, принципово інше співвідношення культури і метакультури, художнього феномену трансцендентного. Це той самий перехід художньої природи в природну художність, заняття відчуження ідеї та її матеріального втілення, добра і могутності, краси і сили, котре молодий Маркс назвав реальним гуманізмом, молодий Лосев — абсолютною міфологією, а Бердяєв і Соловйов виразили в ідеї Боголюдини і Боголюдства» [27, 76].

Один із найпростіших народнопоетичних є 1) *паралелізм двочленний*. Його загальна картина: картина природи і поруч схожий епізод із людського життя, де є щось спільне, подібне, між ними якесь співзвуччя, що підтверджується механізмом пісенного виконання (хоричного чи амебейного); *ритмічний паралелізм* («Русалка»). Паралелізм у народних піснях своїм змістом приховує *дію* (паралель схожих дій; паралель яка вже вкорінилась). Тоді паралель стає *символом*. Ритміко-синтаксичний паралелізм лежить в основі багатьох народів [28, 652]. Розпосюджені чотирирядкові вірші в основі яких лежить психологічний паралелізм картин природи та паралельні форми душевного хвилювання людини чи будь-які інші події її життя. О. Веселовський та його послідовники В.Ф. Шишмарьов та О. О. Смирнов досліджували у чотирирядкових віршах поезії трубадурів, мінізингерів, середньовічної любовної лірики „природний зачин”.

2) *Паралелізм формальний (замовчування)* - паралелізм образів.

3) *Багаточленний паралелізм*, побудований на *символах*. Символи у поезіях В. Симоненка індивідуальні. Символ як особливий тип метафори — предмет чи дія зовнішнього світу, означає явище світу духовного чи душевного за принципом схожості. Вони мають своєрідний смисл, так, наприклад, душа поета повна пристрастей і тривоги за Батьківщину: «Не шкодуй добра мені, людині, Щастя не жалій моїм літам - Все одна ті *скарби по краплині* Я тобі закохано віддам». Елементи пейзажу: море штормить, блискавки, пагорби, сонце, набувають особливого символічного змісту: «Щоб *море* не висохло, Потрібно багато *краплин* Але в штормову годину, Як *море* бурунить гнів, Потрібно зайва *краплина*, Щоб вийшло воно з берегів» [23, 71]; «Щоби серце твоє одчайдушно левине *Краплю* сили хлюпнуло в *серце* моє» [23, 67]; «Понеси мене на *крилах*, радосте моя, Де на пагорбах і схилах *сонця* течія».

Поет сам розкриває смисл символів: «Знаю — *зливи*, та *буйні грози* І *роса* в шумовинні *віт* — То сирітські, вдовині *сльози*, То замучених предків *піт*» [23, 29]; «Я твоя мука і твоє сумління, Мені кати не обрубали *крил* Із ран моїх бере твоє *коріння* Для боротьби і ненависті сил» [23, 84]; «Щоб надійно *крила соколині* Вас у небі вічності несли, Мудрості своєї по *краплині* Смертні вам, як *бджоли* віддали» [23, 35]; «Як хороше у нас не Україні, Де пісня *нив* чарівна та лунка, І шепіт *верб*, покляки *гудка* Злились навк в мелодії єдиній. Розлога *вербо*, чому ти мені Миліша дуба, клена і берізки? Чи не тому, що в роки ненависні Моїх дідів сікли *вербові різки*» [23, 53].

Індивідуальна символіка В.Симоненка дозволяє розширити поетичний безмежний простір, кожен символ має своє місце, що допомагає розкрити смислове значення. Поєднання двох світів — реального і надреального. Поезія у своїй первісній культуротворчій якості народжується у грі і як гра — священна, безперечно, гра, але завжди, навіть у своїй священності, вона виступає на грані веселого самозабуття, жарту й розваги. На цьому етапі немає мови про задоволення естетичного імпульсу. «Що ж робить *поетична мова з образами*? Вона ними *грається*, розташовує їх за приписами стилю, вкладає в них таємницю, так що кожен образ містить у собі відповідь не якусь загадку». У В.Симоненка традиційні і фольклорно-етнографічні символи мають архетипальну первинність, поет надає символам дію, рух, динаміку: «Не шкодуй добра мені, людині, Щастя не жалій моїм літам - Все одно ті *скарби по краплині* Я тобі закохано віддам» [23, 11]; «*Сонцем* душу жадібну налий! Дай мені у думку *динаміту*, Дай мені любові, дай добра, Гуркочи у долю мою, *світе*, Хвилями прадавнього Дніпра» [23, 11].

4) *Одночленний паралелізм* (передбачений коли один із членів паралелі замовчується, а інший є його показником). Це частина замість цілого. Поетичний символ стає поетичною *метафорою* (це одночленна паралельна формула, де перенесені деякі образи та відношення замовчуваного члена паралелі). Тут відповідна хронологія поетичного паралелізму.

Арістотель не мав на увазі метафору по аналогії [29, 148]. На одночленному паралелізмі будуються певні види *загадок*. Загадки є добре складеними метафорами: «Из хорошо составленных загадок можно брать отменные метафоры; ибо метафоры заключают в себе загадку» [30, 174].

«Метафора виникла внаслідок зближення між предметами, схожими за створенням враження; вона створювалась цілком вільно, черпати із багатого джерела, а не за потребою, не заради бідності мови» [17]. «Сьогодні поезія — це вища алгебра метафор» [25]. Метафоричне сприйняття світу, змалювання його за допомогою метафори — це не поетика гри, а проникнення в сутність життя [31]. «Метафора є, мабуть, однією з найплідніших можливостей людини. Її ефективність межує з чаклунством, вона здається інструментом творчості... Лише метафора дає можливість відірватися від реальності й створити серед реальних речей уявні рифи, безліч островів, що гойдаються на хвилях» [25].

Людина висловлюється метафорами, прагне поринути в світ безконечного простору. «Метафора маніпулює предметом, маскує його під інший. Раніше метафора огортала реальність, прикрашаючи її. Тепер, навпаки, вона прагне знищити додаткові підпори в поезії й житті, йдеться про те, щоб реалізувати метафору, перетворити її на предмет поезії» [25]. Світ поетичної душі, яка поривається у безмежний міфічний простір. У поезіях Симоненка яскрава метафора: «сичать образи», «старих світл чіткі орбіти рвуться, і гаснуть ненароджені сонця», «підперезане сонцем, устало світання, і в багрянцях знамен заспівали вітри». Поет метафорично поєднує елементи природи з людськими рисами: «Вітер пісню співа стоголосно, Але раптом в екстазі німим Зупинивсь біля тебе, і млосно Зазітхав у волоссі твоїм» [23, 80]. Поет створює оригінальні та смислові метафоричні неологізми, «замінюючи звичну метафору іншою, більш оригінальнішою схожою за загальним смислом, але різною за словесним вираженням» [31, 206]. «Розцяцьковані мрій павіани і пави Повтікали лякливо під купол світань. Розгубили вони свої збави і почесті І сьогодні вклоняється серце моє Тій земній, соромливій, жагучій жіночності, Що красою життя — материнством стає» [23, 118]. Елементи ночі метафорично розкриваються у поезіях Симоненка — це або тихі і ніжні ночі, або повні туги і безконечності: «Ніч проходила з гуркотіннями, Ніч несла божевілля й жах, Плазувала потворними тінями, У нервово пружних кущах. Ніч кричала мені розтерзана, Оперезана громом навхрест, І у зойках її березових Закипівся гучний протест» [23, 110].

Одна із характерних особливостей метафори В. Симоненка - це її подібність на загадку. В деяких випадках в тексті метафори-загадки не потрібно розшифровувати, бо далі з контексту видно розкодування: «Сонце впало на сизу хмарку, Обрій полум'ям запалав» [23, 79], «Флегматично зима тротуаром поскрипує, Фантастичні плете казки, Позітхне десь під білою липою, На шибки покладе мазки. Вкриє землю габою сріблястою» [23, 101].

Метафора-загадка використана як спосіб створення недомовленості, загадковості: «І раптом — вітер

стрибнув угору, Підняв шалений і дикий рев. Рвав на деревах трухляву кору І сльози-роси трусив з дерев» (104); «Дзвенять німою тугою ліси, Коли їх ніч тремтлива обнімає І від очей у ревності ховає Принади їх первісної краси» (106); «З нею в хату ввірвався гамір, ошалілий сміх сніговиць» [23, 177]. Поет вимальовує просто суцільні розгорнуті, а подекуди складні метафори. Виникають ряди досить несподіваних, незвичних, вражаючих картин (поезія «Тиша і грім»): «Довго спали вітри у ярах на припоні, Довго тиша гнітюча полями повзла, І стояли дерева німі на осонні, Знемагала в пилюці вечірня імла Та звелася з-за лиману Хмара темно-сиза, Полоснули ятагани-Блискавки-донизу І вітри на перепуті Загриміли цепом, Розірвали свої пута І помчали степом. І озвалися долини Гомоном знайомим, І упала на коліна Тиша перед громом» [23, 107].

Подекуди весь вірш у Симоненка метафоричний («Осітній дисонанс») із вражаючими контрастними картинками: «Небо скуйовджене і розколисане Дрантя спустило не темні бори. Сонно місяця сива лисина Полум'ям сизим горить. З ротатим, ридаючим риком Вітри орди хмар несуть, І ходить за їхнім криком Бажання лягти й заснути» [23, 112].

5) *Паралелізм заперечний* (увага зосереджується на тому, де не розповсюджене заперечення. Починається зі заперечення або під знаком питання). Тут особливість слов'янського ліризму. Психологічно на формулу заперечення можна дивитися як на вихід із паралелізму.

6) *Порівняння* — це та ж сама метафора, тільки із приєднанням частинок порівняння (Арістотель) [29, 194]. Метафора, порівняння дали розвиток, (походження) деяким *епітетам* [10]. Паралель людина-природа є першопочатковою. Епітет — призначений підкреслювати характерні риси, якість предмета або явища, які несуть смислове значення потрапивши у певне семантичне поле. Епітети бувають: постійними або традиційними, характерологічними або пояснювальними (підкреслює найхарактернішу ознаку предмета), посилювальними (виділяє та посилює характерну ознаку предмета), поетичними (відзначає певні типові, характерні властивості предметів), прикрашальними (епітети літературної школи певного напрямку), контекстуально — авторські (це епітети, які є прикметною рисою реалістичного стилю, потребують точності, відповідності, конкретності у зв'язку з яким згадується даний предмет).

О. Веселовський епітети класифікує на: тавтологічні та пояснюючі. [10]. Деякі теоретики (Б.Томашевський) вважають, що треба говорити про окрему групу епітетів - епітети-метафори. В.Симоненко вживає дуже багато різних цікавих і власне авторських епітетів, наприклад, епітети збірки «Тиша і грім»: «кров гаряча» [23, 6], «дні прекрасні» [23, 8], «ранки голубі» [23, 9], «раб німий» [23, 25], «строфи невеселі» [23, 25], «чорні трони» [23, 25], «Врізаєш в вічність огненні, пророчі Слова з прийдешніх сонячних віків» [23, 25], «чесні слова» [23, 27], «мудрість божа» [23, 29], «простий чоловік» [23, 29], «безсловесної, дивовижної краси» [23, 30], «тихих озерцях» [23, 30], «ширим

серці» [23, 30], «чесних грудях» [23, 30], «золотими пелюстками» [23, 31], «душах чистих і ясних» [23, 31], «а радість голосиста і дзвінка» [23, 32], «не витончена мука» [23, 32], «погожі літні ночі» [23, 32], «морозні ранки» [23, 32], «вечірній час» [23, 32], «свята гомінкі» [23, 32], «з-під кошлатих широких брів» [23, 37], «сумна напруга» [23, 46], «ночі осінні, холодні й нудні» [23, 47], «радість невимовна і жива» [23, 52], «муштрований, убогий розум» [23, 55], «верби довгополі» [23, 8], «вербові різки» [23, 9], «думи нехитрі» [23, 19], «поетичну ниву» [23, 27], «грізний час» [23, 29], «негода лютує і рве» [23, 29], «вічна мудрість» [23, 29], «наклепи злобні» [23, 33], «тупі докори» [23, 33], «божевільної брехні» [23, 33], «чесні мозолі» [23, 34], «полум'яну справу» [23, 34], «юність нестримана, криклива» [23, 35], «кривава рана» [23, 37], «глибокім рові» [23, 39], «пишні і бучні поради» [23, 40], «німі кургани» [23, 40], «ворог підступний, лукавий» [23, 43], «за ясні зорі» [23, 44], «тихі води» [23, 44], «крашу, світлу долю» [23, 44], «мудрості ясної» [23, 44], «ніжні і замріяні пісні» [23, 52], «безтурботні дні» [23, 52], «хмари темно-сиві» [23, 57], «зорі строгі і красиві» [23, 57], «велике і незнане чудо» [23, 58], «нічного неба» [23, 58], «вогник сиротливий» [23, 59], «чудернацькі тіні» [23, 59], «на обуреній, гнівній козі» [23, 60], «тополі українські величаві» [23, 64], «дні суворі» [23, 65], «світ великий, неозорий» [23, 107], «очі наповнені горем очі сумні мої» [23, 110], «тривога тиха й мовчазна» [23, 123], «небом неосяжним голубим» [23, 63], «гаряче літо» [23, 78], «сердиті кулі» [23, 148], «убивець шалених» [23, 148], «зорі сургучеві» [23, 8], «тихі зорі» [23, 8], «рожевим пір'ям» [23, 8], «очі материнські» [23, 8], «синій сніг» [23, 12], «ночі осінні» [23, 12], «жорстока й лагідна душа» [23, 18], «козацька кров» [23, 18], «передсмертний стогін, безпомічний і гострий» [23, 23], «душу зрячу і сліпу» [23, 36], «душу примітивну, білу й зрозумілу» [23, 36], «буйні грози» [23, 40], «вдовині сльози» [23, 40], «людські сльози і людська любов» [23, 40].

Проблему психологічного паралелізму продовжує досліджувати В. С. Баєвський. Він значно розширює його горизонти та сферу діяльності в літературі, вважає його містким, об'ємним проявом поетичної свідомості, націленим у майбутнє. Дослідник відносить психологічний паралелізм до найпотаємніших куточків людської психіки на рівні генетичного коду [9, 63].

Отже, психологічний паралелізм найкраще виявляється у поетичних витворах. В поезії це призводить до оновленої образності, пейзаж наповнюється людським змістом. Символи у поезіях В. Симоненка допомагають ширше розкрити діапазон бачення світу, розширення глибшої суті сприйняття поезії. Поет динамізує символи, надає їм людський рис, що дозволяє глибше проникнути в суть поетичного світобачення. Відчутне особливе міфологічне сприйняття світу — України — це бачення дозволяє розширити діапазон сприйняття світу, історії, хоча історія тісно пов'язана з міфом, бо міф і історія діють разом у царині гри. Міф — це оповідь, слово; поет не тільки міфологічно будує світ, а є його учасником.

Література

1. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р.Т.Гром'яка. — Київ, Ірпінь: ВТФ Перун, 1997. — 534 с.
2. Фрээр, Д. Д. Золотая ветвь / Д. Д. Фрээр — 2-е изд. — М. : Полииздат, 1986. — 703 с.
3. Энгельгардт, Б. М. Александр Николаевич Веселовский / Б. М. Энгельгардт. — Пг. : [Б.и.], 1924.
4. Якобсон, Р.О. Грамматический параллелизм и его русские аспекты / Р.О. Якобсон // Работы по поэтике. — М. : Прогресс, 1987. — С.99-132;
5. Fox, J. J. Roman Jakobson and the comparative study of parallelism / J. J. Fox // Jakobson R. Echoes of his scholarship. — Lisse, 1977. — P.59-70;
6. Лотман, Ю.М. Анализ поэтического текста. Структура стиха / Ю.М. Лотман. — Л.: Просвещение, 1972. — 272 с.
7. Бройтман, С.Н. Проблема диалога в русской лирике первой половины XIX века: Учеб. пособие по спецкурсу / С.Н. Бройтман. — Махачкала: изд-во Даг. гос. ун-т им. Ленина, 1983. — 80 с.
8. Пропп, В.Я. Морфология сказки / В.Я. Пропп. — 2-е изд. — М. : Наука, 1969. — 168 с.
9. Баевский В.С., Проблема психологического параллелизма / В.С. Баевский // Сибирский фольклор. — Новосибирск, 1977. — Вып. 4. — С.57-75.
10. Веселовский, А. Н. Психологический параллелизм и его формы в отражениях поэтического стиля / А. Н. Веселовский // Историческая поэтика. — М. : Высшая школа, 1989. — С. 101-107.
11. Токарев, С. А. Мифология / С. А. Токарев, Е. М. Метелинский // Мифы народов мира: В 2 т. — М.: Сов. энцикл., 1987. — Т.1. — С.14.
12. Иванов, В.В. Антропогонистические мифы / В.В. Иванов // Мифы народов мира: В 2 т. — М.: Сов. энцикл., 1987. — Т.1. — С.87-89.
13. Топоров, В.Н. Животные / В.Н. Топоров // Мифы народов мира: В 2 т. — М.: Сов. энцикл., 1987. — Т.1. — С. 440-449.
14. Токарев, С. А. Растения / С. А. Токарев // Мифы народов мира: В 2 т. — М.: Сов. энцикл., 1988. — Т.2. — С. 368-371.
15. 100 найвідоміших образів української міфології / за ред. О. Таланчук. — К.: Автограф, 2007. — 459 с.
16. Гуревич, А. Я. Категории средневековой культуры / А. Я. Гуревич. — М. : Искусство, 1972. — 318 с.
17. Афанасьев, А.Н. Древо жизни: Избранные статьи / А. Н. Афанасьев. — М.: Современник, 1982. — 464 с.
18. Потебня, А.А. Эстетика и поэтика / А.А. Потебня. — М. : Искусство, 1976. — 614 с.
19. Фрай, Н. Архетипный анализ: теория мифов / Н.Фрай // Антология світової літературно-критичної думки XX ст. — Львів: 1996. — С. 109-133.
20. Потебня, А.А. Из записок по теории словесности. Поэзия и проза. Тропы и фигуры. Мышление поэтическое и мифологическое / А.А. Потебня. — Харьков, 1905. — 583 с.
21. Леві-Строс, К. Структурна антропологія / К. Леві-Строс — К: Основи. — 1997. — 198 с.
22. Грабович Гр. Шевченко як міфотворець: Семантика символів у творчості поета / Гр. Грабович. — К.: Радянський письменник, 1991. — 212с.
23. Симоненко В. Лебеді материнства: Поезія, проза / В. А. Симоненко; [вступ. ст. О.Гончара]. — Дніпропетровськ: Промінь, 1989. — 224 с.;
24. Гейзінга Й. Homo Ludens / Й. Гейзінга. — К. : Основи, 1994. — 250 с.
25. Ортега-і-Гасет, Х. Бунт масс / Х. Ортега-і-Гасет // Вибрані твори. — К.: Основи, 1994. — 424 с.
26. Барт, Р. Избранные работы: Семиотика. Поэтика / Р. Барт. — М.: Прогресс; Универс, 1994. — 400 с.
27. Гоцуляк, О.Фактор маяя. Язичеська репліка в постмодерному дискурсі / О. Гоцуляк // Плерома:

Часопис філософії візуального мистецтва. — 1996. — № 1-2. — С. 71-76.

28. Жирмунский, В.М. Тюркский героический эпос: Избр.труды / В.М. Жирмунский. — Л. : Наука, 1974. — 727 с.

29. Аристотель. Поэтика / Аристотель // Аристотель и античная литература / под. ред. М. Л. Гаспарова . — М. : Наука, 1978. — 334с.

30. Аристотель. Риторика / Аристотель // Аристотель и античная литература / под. ред. М. Л. Гаспарова . — М. : Наука, 1978. — 334с.

31. Жирмунский, В.М. Теория литературы. Поэтика. Стилистика: Избр.тр. / В.М. Жирмунский. — Л. : Наука. — 1977. — 407 с.

Масловская Т.А. Психологический параллелизм в поэзии В. Симоненко. — Статья.

Аннотация. Прослеживаемый в творчестве В. Симоненко психологический параллелизм способствует обновлению образности в изображении пейзажа. Диапазон видения мира раскрыт в стиховорениях символами, что способствует углублению сути восприятия поэзии. Поэт динамизирует символы, придает им человеческие черты, что позволяет глубже проникнуть в суть поэтического мировоззрения, которое расширяет диапазон восприятия истории и мира.

Ключевые слова: природный зачин, первоначальный анимизм, психологический параллелизм, мифы, мифическое мышление, символ, генетический код, архетип

Maslovs'ka T. Psychological Parallelism in V. Symonenko's Poetry. — Article.

Summary. The psychological parallelism of V. Symonenko's poems creates new imagery in depicting landscape. Landscape descriptions reveal the poet's attitude towards his natural and social environment through symbols. Dynamic and personified, his symbols help understand both the poet's philosophy and the historical epoch, he lived in.

Key words: psychological parallelism, natural origin, primitive animism, myths, mythical thinking, character, genetic code, archetype, comparison.